

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Széchenyi-utca SIMON ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

Hirdetmények.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 ft — kr.
Negyedévre 2 ft 50 kr.
Egy hóra 1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ottasájos petitor egyszeri beiktatásért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitólár 4 hasábjos petitorért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
újdonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Hétfő, Január 26.

18. szám.

Az ortodoksok anatómiája.

(T). A szélsőbal lapjai megteszik a kormánypárti lapokban közölt közíg. reform pontozatai ellen a hatvágást és persze, hogy retentív módon lerántják a sárga földig. Elnevezik mindennek, még nyomoruságosnak is, mert hát fölventéve nálunk, hogy halálra itéltek mint ahogy az inkvizíciók tették annak idejében. Denikve minden reformáció megtalálja az ő Torquemádait és Arbuez Péterét.

Nem engedi terünk, hogy a közigazgatási reform ismertettett pontozatait itt újra közöljük, csupán a szélbal eddig ismert kifogásaira akarjunk reflektálni annyira amennyire, nem mintha a szélbal akar-nók kapacitálni vagy Torquemádáinak szívére legújabb reformáció szülöttei iránt meglágyítani, hanem hogy lássa a közönség, hogy tulajdonképpen miben is akad föl a szélbal szent inkvizíció:

Azt mondja hogy: „Nem lesz tisztválasztási joga, ergo, (ez aztán a logika) a közigazgatásban nem lesz befolyása.” Mintha bizony az a befolyás a választás-ban nyilvánulna, s mintha a közgyűlés rendelkezése alá bocsátott kinevezett tisztviselők nem lennének képesek a közgyűlés inézkedéseit végrehajtani, mivel hogy nem választva, de kinevezve vannak.

„Elveszti rendőri hatalmát!” Nos, ehhez aztán nem szólhatunk, mert hogy most, mióta a „Panduren Wirtschaft” megszűnt, a megye miféle rendőri hatalmat gyakorolt, azt nem értjük. Gyakorolt igen is rendőri funkciót a szolgabírák által, miről a javaslatnak eddig ismert részletei tüzetesebb említést nem tesznek, de hogy „rendőri hatalom”-ról beszélhessünk, ahhoz fantázia szükséges.

„Elveszti a közmunka ügyek vezetését!” Nos hát a közutak és középítkezések teendőit a belügyminiszter veszi át. A tapasztalás azt igazolja, hogy a Bach korszakban ezek a közmunkálati teendők, dacára a többnyire idegen származású és bécsi befolyás alatt álló tisztviselőknél, sokkal pontosabban folytak mint akar az előtt, akár az után. És mert ennek megvannak az ő ellenőrzési indokai, czélszerűbbnek vélik, ha ezek az ügyek ismét az állam kezébe mennek át.

„Elveszti önadóztatási jogát, házi pénztárát, alapítványainak kezelését!” — Miután mindent az állam fizet; annak, hogy a megye pénzeket kezeljen semmi értelme nincs.

„Elveszti a gyámi és gondnoksági ügyek vezetését, saját árvái fölötti gondviselését, Igen helyesen, mert a legtöbb és legnagyobb visszaélések itt fordultak elő.

„Elveszti a községgel foglalkozás ellenőrzését” sat. Nos hát ez nem éppen úgy van, mert lesznek járási tanácsok és egyéb intézkedések melyek a megyei hatáskör keretében fognak tartozni, de hát persze, nem a mai (!) rendszer szerint. Szóval igazítanak azon a mi rosznak, s bővítenek azon ami jónak bizonyult. Azért nevezik reformnak. Ha minden oly kozmás maradna amily kozmás most, akkor a reformálási cím egy országos csendes örjögésnek lenne kifejezése.

De hát had vesszen kozmás! Azt mondják hogy aki egyszer a kozma illatot megszokta, az nem tud attól megválni.

Ez a közigazgatási reform egy oly étsaphoz hasonlít, melyen meg vannak ugyan a régiek jeledelek is, de más elnevezés alatt s kissé reformált szakácsi tudományval, de ami a régi jó táblabíróknak nem tud a fejébe férni: Mi ez? Vadász szelet. — Nem kell. Adjon nekem pecsenyét tejfölös mártással. Hiszen az ez csak hogy javított kiadásban; és a többi. Szóval a mi szélbalunk anno 1848. minden újév alkalmával meg akar maradni tavalyval, s ha bár 1848 óta negyvenkét év mult már el, s Magyarországon ez a 42 év egy átalakulási egész új korszakot teremtett, a szélbal miúdig azt hiszi hogy az az 1848 tavaly volt, s hogy az a változás ami azóta mindenek-ben történt nem egyéb mint egy büvész-i atentálum, a nemzeti orthodoxizmus becsülete ellen.

Ezzel a felfoggással aztán nehéz boldogulni. Az öreg rigót nem lehet új nótára tanítani. Itt nincs egyéb segítség mint az idő mely a vén makranczosokkal majd el fog banni.

Kisdedovás.

Debreczen jan. 23.

(F.) Amilyen szép és nemes czélzatu a kisdedovás törvényes szabályozásáról és rendezéséről szóló törvényjavaslat, melyet a képviselőház most tárgyal, olyan nagy fontosságú és sürgős természetű is annak életbe léptetés-mert hisz azon okok, melyekkel a közoktatásiügyi miniszter a javaslatát megindokolja, nemcsak a kisdedovák, hanem általában a köz, érdek szempontjából nagyon elrészketnek bizonyítják az időt arra, hogy e téren komoly lépések történjenek.

A gyermekek túlnyomó száma, t. i. a kezök munkája után élő szülők gyermekei, nem részeseleken elég gondozásban. A szegény ember kénytelen munka után látni s nincs aki otthon a gyermekeknek gondját viselne, mert még az anyák is munkába járnak. Így van ez a falusi népességnél ép úgy, mint a városban élő szegény néposztályoknál.

Nem szólnak a járványok elleni védekezésnek még ma is elég jelentékeny hiányairól, mert ez a közegészségügy körébe tartozik, mely a belügyminiszter ressortjában alkatrésze. Csak azt a tömörked balesetet említhetjük, melyet a gondviselés nélkül hagyott gyermekek okoznak. A miniszter indokolásában felhozta, hogy az 1887. év folyamáról a törvényhatóságok 210 olyan tüzessetet jelentettek be, melyet gyermekek idéztek elő. Elégett 729 ház, 631 gazdasági épület, benn égett 15 ember, odaveszett 1013 házi állat s az okozott kár is felment kis hiba 460 ezer fortra. Pedig ez az adat is hiányos, mert a tüzessetek 65 százaléka oka ismeretlen s ki tudja, mennyit okoztak ebből a gyermek.

Azonban nemcsak ilyen speciális következményei vannak a gyermekek gondozatlanságának minő a tűz vagy pl. olyan esetek, hogy a disznók cseszemőket megettek, hanem általában véve a nép szegénysége, sőt nyomora, a hiányos táplálkozás és rosz lakás viszonyok okozták azon ijesztő megtizedelést, hogy a világra jött népességnek több mint fele, kicsi híján 51 százaléka már élete ötödik évének betöltése előtt hal el, ugyhogy dacára annak, hogy születési arányszámunk a legkedvezőbb nálunk születik aránylag a legtöbb gyermek egész Európában, mégis propagációnk majdnem a legkedvezőtlenebb, mert sehol sem oly nagy a gyermek halandóság, mint nálunk.

Azért minden módon, minden áron elő kell mozdítanunk annak garanciáit, hogy a gyermekek életben maradását biztosítsuk, azért égető szükség a kisdedovák és gyermekek menházak felállítása, mert csak itt részesülhetnek a gyermekek a kellő gondozás és ápolásban, melynek szülei szegénysége folytán teljesen híjával vannak.

Az eddigi állapotok és tényleges eredmények e téren korántsem kielégítők és megfelelők. Az 1876-ban konstaltált ilyen intézetek száma azóta 255-ről 603-ra emelkedett ugyan, a tantió és ápoló személyzet száma 315-ről 1200-ra, s a gondozásban részesülő gyermekek száma 19000-ról 56000-ra, de ez még

korántsem elég, mert e számoknak még legalább is meg kell tiszereződniök, hogy minden 3-6 éves szegény gyermek gondozásban, ápolásban részesülhessen. Hozzávetőleges számításunk szerint ugyanis legalább 10.000 község van hazánkban egy millió szegény, nyilvános ápolásra szoruló 3-6 éves gyermekkel, hogy legalább még 9000 kisdedovó intézetre s ugyanannyi tanítóra vagy kertészre van szükség.

Ez a czélja a szóban levő javaslatnak. Igaz, hogy csak a 3-6 év közötti gyermekek számára kíván gondoskodni kisdedovák-ról és menházakról s az is igaz, hogy bülesödékről nem intézkedik, pedig hát a cseszemők is ép úgy rászorulnak a gondozásra. De egyelőre, addig míg bizonyára az irányban is megteszi a kormány előterjesztését, mérhetetlen jótéteménynek kell tekintenünk, ha legalább a 3-6 év közötti gyermekek számára biztosítva van azon gondoskodás, mely a törvényjavaslatban ki van fejtve.

A javaslat azon a nyomon, mely a népi iskolai oktatásról oly szép sikerre vezetett, t. i. a kötelezés kimondásával szervezi a kisdedovást. Miként a szülőkre néve kötelezőleg ki van mondva, hogy 6-12 év közötti gyermekét iskolába járattatni köteles, ugy itt is kötelező 3-6 éves gyermekét a kisdedovodába küldeni. A külfölség csak az, hogy a jelen javaslat ez alól természetesen fülmenti azon szülőket, kik kimutatják, hogy gyermekük otthon is kellő gondozásban részesül. A kény-szer tehát nem lépi túl a kellő határokat.

Természetes, hogy e szülőknek e kötele-zettsége föltétlenül magában foglalja a köz-ségeknek azon sorsát, hogy ily óvintézeteket és menházakat fölállítsanak és fűntart-sanak. Mely ezekből a javaslat 3%-os pótdadónak kivetését megengedi. Ezt ugyan, mint új terhet nem nagy örömmel fogják fogadni sok helyen, de csakhamar nem csupán a teher, hanem abból előálló rendkívüli előny és haszon is szembe fog tűnni és el fogja némitani a fogadást, mely talán itt ott keletkezik. A szegény ember is mihamarabb be fogja látni, hogy nem czéltalanul fizet új terhet, hanem gyermekei testi épsége és egészsége javára, melyről a javaslat minden tekintetben nagyon helyesen intézkedik.

Ertekezlet a közvágóhid ügyében.

Debreczen, jan. 26.

A közvágóhid ügyében gr. Dégenfeld József főispán úr által összehívott nagy értekezlet tegnap megtartott. Valamennyi városi képviselő meghívást kapott ide; nagyobb részük meg is jelent, a városra néve olyan-nyira kiváló fontosságú ügy tárgyalásánál.

Az előző főispán urat azon czél vezérelte az összehíváskor, hogy a bizottsági tagok tartózkodás nélkül cserélhessék ki eszméiket és feszélytelenebbül kapacitálhassák egymást, mint a hogy a vitaközös és kapacitálás a szorosabb formákhoz kötött közgyűlésen történhetik.

Az értekezlet élénk, zajos lefolyású volt. Az előző csüngettyűnek is akadt dolganéha. Mindkét félről előszedeggették az érveket; kiki a legerősebbnek vélt argumentumokkal állott elő. — De azért a kölcsönös meggyőzés egyik félnek sem sikerült.

Ugy látszik, hogy a vágóhid helyére néve megállapodott nézeteket táplálnak már az emberek, a melyekből a legfényesebb ékes-szólás sem tudná őket kiforgatni.

Az bizonyos, hogy mindegyik párt a maga vitatott helye mellett olyan okokkal rendelkezik, a melyek a mérleg serpenyőjét körülbelül súly egyenben tartják. Ezért nehéz a választás a két hely között.

Csütörtökön lesz a döntő ütközet. Valószínű, hogy akkor kevesebb puskapor és golyó fog el mint ma és hamarabb vége lesz a tusának. Hiszen jobb puskaport és jobb harci szereket ugy is alig tudna már valaki a küzdelembe vinni. A régieket koptatni meg hiábavaló erőlködés, időpazarlás volna.

Az értekezlet lefolyásáról adjuk az alábbi tudósítást:

Az értekezletet gr. Dégenfeld József főispán nyitotta meg; miután megköszönte a tagok szép számmal való megjelenését, kifejtette az értekezlet tárgyát: a közvágóhid helyének kiválasztását a két vitás hely közül és röviden előadta a vágó hid építési ügyének történetét; különösen pedig a mult

évi novemberi közgyűlés óta folyt szakbizot-sági tárgyalásokat; fölemlítette a katonaság képviselőinek kifogását a vágóhidnak a város nyugoti oldalán leendő építése ellen. — Ha a közgyűlés többsége mégis ezen helyet fogadná el, úgy nem csak a vágóhid, de a többi tervezett középítkezésekre néve is nehézségek merülhetnének fel, új tárgyalások válnának szükségessé, a mi az építkezések elhalasztását vonná maga után.

Ezek után Zöld Mihály t. b. tanácsnok előadó részletesen ösmertette az ügyet, attól az időtől fogva, a mikor 1856-ban fel-épült a Tóczó mellett az első vágóhid. A mészáros társulat már az építés alatt kérte a vágóhidnak az epres kert mellé építését. Azután a társulat négy éven keresztül folyton panaszokkal ostromolta a hatóságot a vágó hid czélszerűsége, büzös, kiálhatatlan, közegészség ellenes volta miatt. — A mészárosok panasza megdöbentő tervekkel volt tele. 1860-ban fel is hagytak a vágóhiddal. Azóta a városban, minden mészáros a saját magán vágóhidján vágja a marhát. — 1880-ban fog-lalkozott ismét közvágóhid építésével a váro-si közgyűlés. Helyéül egyhangulag a dió-szegi út melletti homok térséget fogadta el. — De költségek hiányában ekkor elodázták a nagy szabásúnak tervezett közvágó hid épít-ését. Vége 1888-ban, halaszthatatlan lévén már az építés, annyival is inkább, mivel azt a miniszter folyton sürgette, a szükséges összeget megszavazta a közgyűlés és helyéül szótöbbséggel ismét a diószegi utat melléket fogadta el. A kisebbség azonban megfőlebbezte ezen határozatot. — A sertésvágó társulat pedig a határozat azon része ellen, hogy a közhazná-latra és ipari czélokra szánt sertések vágatása is a közvágóhidra tereltetett, felfolyamodás-sal élt jugszintén a hatvanutca — vásártéri lóvasut társaság a helyre néve. — A miniszter a felebbezés és felfolyamodások elve-tésével a közgyűlési határozatot jóváhagyta.

A mult évi novemberi közgyűlésre, a mikor a nagy kölcsön keretében a vágóhid költsé-geiről is gondoskodva volt már, a tanács a terveket benyújtotta, és az építés keresztülvite-léről utasítást két. Ekkor Lengyel Imra, Komlóssy Arthur és 86 más biz-tag indítványt nyújtottak be az iránt, hogy a vágóhid a város nyugoti szélén épít-essék. Az indítvány a következőkkel volt megokolva: A nyugoti részen helyszíni szemle még nem tartatott; a diószegi út mellékére néve, ha a vágóhid oda építtetnék, a berettyó vizszabályozó társulat is meghallgatandó; különben azon a részen az építkezés rendkívül költséges lesz; oda előbb új utat kell építeni, de annak fenntartása állandóan sobha kerül; a leveztető csatorna is drága, és a homok miatt 10 évenként újra kell építtetni.

A közgyűlés ez indítvány folytán meg-bizta a tanácsot, hogy szabályszerű új tár-gyaláson vigye keresztül a hely kijelölése ügyét.

A közegészségügyi bizottság az egészségügy szempontjából bírálta el az ügyet. Véleménye megállapításánál azt tekintette, hogy a vágóhidnál előálló hulla-dékok és szennyviz a két ajánlott hely közül melyikről vezethető el legjobban. — A Tóczó esése a köntösgáttól a hatvanutcai főcsatorna torkolatáig 2400 f. méter. 1.233 méter, méte-renként 1/1000000-od rész; ettől kezdve a miklósi u. főcsatorna torkolatáig 2450 f. méte-ren 1/500000-od rész. Ez oly csekély esés, hogy ha a vágóhid a Tóczó környékének legmagasabb pontjára építtetnék is, a szennyviz még fedett csatornában sem tudna lefolyni és összegyűlvén, megfertőztetné a levegőt. A Tóczó a város csatornáinak tartal-mát sem bírja kellőképp leveztetni, a vágó-hid miatt még kevésbé bírná. — Ezzel szem-ben a keleti rész előnyei szembeesők, — melyeket a bizottság már 1888 előtt kifejtett: — Az esés itt határozottan nagyobb; a talaj kedvezőbb s viz is bőven van. — A bizottság egy szó kivételével egyhangulag hozta meg javaslatát.

A katonaság képviselői, a 39. gy. ezred, a 2. honvéd huszár ezred és a méntelep részéről kinyilatkoztatták, hogy miután a Tóczó környéke katonai gyakorló-terül is szolgál, a vágóhidnak oda építését határozottan ellenzik s kifogásaikat minden körülmények között megteszik.

A rendőri és katonai bizottság isellene nyilatkozott az indítványozott helynek, mivel a vágóhid sertésvágásra is berendezve lesz; a hizslalók pedig mind a város k-leti oldalán fekszenek. — Tehát a sertésvágókra néve

indokolatlan megterhelés lenne szállítási nehézségeket és költségeket okozni a vágóhidnak ellenkező oldalon való építésével. A hulladékok a keleti oldalon a közeli hízalókban fogyasztásra találunk, a melyek ipari cölökre egyelőre úgy sem volna felhasználhatók.

A városi tanács határozati javaslata, melyet a csütörtöki közgyűlés elé terjeszt, ezekkel egybehangzó, s a már két ízben elfogadott hely megtartását indítványozza.

Komlóssy Arthur szólalt fel legelőször, kijelentvén, hogy ha meggyőződik a szakbizottság és tanács egyetelmű álláspontjának helyességéről, feladja a magáét. De ő kételkedik a szakbizottság véleményének helyességében. Ő különösképpen találja, hogy míg a vágóhidnál annyira előtérbe helyezik a közegészségügy érdekeit, a hol egészségügy márhátak lesz szabad levágni, addig a közkegyházak, a hol csupa beteg emberek vannak, az üdülőhelyekül szolgáló nágyerdő és szőlőskertek tövébe való építést ugyanazon szakbizottságok nem ellenzik. A Tóczó környéke mellett felhozza, hogy oda a közlekedési utak oly tömege vezet, a melytől másutt ugyancsak figyelembe vennének: kövezett ut, lóvasút, két vicinális vasút. (Egy hang: Igen, a lóvasút!) Legyünk tisztában már egyszer a lóvasutúval. — Debreczenben az a szokás, hogy a debreczeni pénzen létrejött vállalatokat gunyosau mellőzik. A lóvasutú a baromvásártérért épült, a város azon szerződéses ígérete mellett, hogy ötven évig a vásártést onnan el nem helyezik. Most mégis azt emlegetik, hogy a vágóhid kedvéért jó lesz onnan elvinni a vásártér. Aztán azt mondja, hogy a Tóczó környékén nem is tartottak még eddig helyszíni szemléket. Tagadja, mintha a Tóczó melletti régi vágóhidnak az lett volna a baja, a mit annak idején a mézszáros urak panaszoltak a hivatalos akták szerint. Egyszerűen messze volt tőlük a vágóhid s a hivatalos deputációt ügyesen félrevezették. — A hulladékokat ugyanis előre összehalmozták a vágóhid udvarán, a mézszáros legényeket leittatták, hogy azok a büztől betegnek látszassanak. Ekkor aztán kivitték oda a deputációt. — Mindezeknél fogva azt indítványozza, hogy a helyekre és terveknek nézve az országos egészségügyi tanácstól és építész mérnök egylettől vélemény kéréssek.

Gr. Dégenfeld József megnyugtatta Komlóssyt, hogy a baromvásártér áthelyezése nem szándékoztatik, sőt épen most van annak rendezése folyamatban. Ugy emlékszik, hogy a hatvan u. vasutnak áthelyezése esetére a város részéről bizonyos előnyök biztosítottak.

Jámbor Ferencz új helyet ajánl: a Tóczó folyás és a szobozói részben kövezett ut összehalmozásánál fekvő, homokos talaju, ugynevezett ökrötalmast, a hová a téglagyárak is közel vannak. Így a téglaszállításnál nagy összeg megtakarítható. A régi vágóhid azért terjesztett nagy büzt, mert nem kezelték tisztán. Ellene van a díszégi ut melletti területnek.

Gróf Dégenfeld József az ökrötalmast még kedvezőtlenebb helynek véli, mert az éppen a leggyakoribb délnyugati szelek irányában fekszik.

Dr. Medve Kálmán Komlóssy Arthur beszédének némely részére felel. Aztán nevelésnek tartja, hogy idegen szakértőket kérdezzünk meg. Miért nem Pasteur és Kochot már? Azok a legnagyobb tekintélyek. A keleti oldal mellett érvel. Annak homoktalaja gyorsan neutralizálja a szennyet; lejtmerési viszonyai nyírást lefolyást biztosítanak s az uralkodó szelek irányába sem esik. A Tóczóban ritkán van víz: míg a Kondorosban, melybe a vágóhid csatornája ásatik, mindig található. — Kéri az értekezletet, hogy ne akarja elodázni a vágóhid szükséges építését.

Jóna Dániel sem tartja alkalmasnak a díszégi ut környékét, de a sok rossz hely között mégis körülbelül ez a legjobb. A vágóhidhoz nem kell sok ut, elég egy, arra is csak a mézszárosoknak és henteseknek lesz szüksége. A sertéshizalók közelsége is a keleti oldal mellett szól, a melynek megvan az az előnye is, hogy a vágóhid hulladékait, a trágyát onnan a gazdák targoncánál is elhordják trágyára szorult földjükre. Arról a szél is ritkábban fúj. (Felkiáltások: Már megint a szél!) Különbözik a Jámbor Ferencz által ajánlott helyet pártolja.

Zádor Lajos Fischer Károly építészre (a Gregersohn társára) hivatkozik, hogy az is a Jámbor Ferencz által ajánlott helyet mondotta vágóhidhoz legelőszérőbbnek. Ezen helyet még a katonai hatóságok sem kifogásolhatják. — Ő a város fejlődése érdekében ajánlja azt. Mi fog történni, ha majd a vágóhid használatba vétele után azzal áll elő a pavillon kaszárnya parancsnoksága, meg a dohánygyár igazgatósága, hogy vagy a vágóhidat tegyék el onnan, vagy ők hagyják oda a kaszárnyát és gyárat? Ő is kívánja a magasabb szakértői fórumok megkérdezését.

Gróf Dégenfeld József a tárgyalásnak szabályozás mederbe szorítás végett kijelenti, hogy ezután csak a két régi hely közötti választásról lehet szó, nem pedig még harmadikról is.

Langyel Imre mindenképp előtt azon gyanúsítást igyekszik elhárítani magáról, mintha ő, valamint nézet társai mint a hatvan u. vasút részvényesei beszélnek. — Ő nem abból a pár vasuti részvényesből él és annak jövedelmességétől nem teszi függővé a közügyek iránti buzgólkodását. Az ő indítványuk általánosan a város nyugoti oldaláról szól,

nem kizárólag a barom vásártérrel. Majd a debreczeni marhavásárok roppant hanyatlását említi, a mi olyan kár, hogy azt két kir. tábla ideleplezése sem pótolhatja. — Az iratokból — mondja — nem tűnik ki, hogy helyszíni szemléte tartottak volna. — Hivatkozik Nyiregyháza példájára, a hol a nagy lovas kaszárnyát északra, a vágóhidtól, épen ennek közelébe építették. — Egyéb érveket is felhoz álláspontja mellett. — A Tóczónak van lefolyása, hiszen minden esatorna oda vezet. Ha kielyitlik még inkább lesz. A főmérnök maga megírta jelentésében, hogy a talaj nem bír jelentőséggel a vágóhidnál, tehát a homok talaju térségre nem lehet azt mondani, hogy az jobb. Nyugoton ut építéssel, téglaszállítással más szükséges cölökre sokat meglehetne gazdálkodni. Még a város téglavetője is nyerne, ha nyugot felé az ut meghosszabbíthatnák. — Ő is új vizsgálatot kér.

Harsányi János is a nyugoti oldalt pártolja. Hiszen vágóhid nem képzeltető vásártér szomszédsága nélkül.

Dr. Sárváry Gyula t. főorvos. A vágóhid tisztán közegészségügyi intézmény s mint ilyen bírálandó el. — A hol folyóvíz van, ott könnyű annak helyet találni, de nehéznél minálunk, a hol nincs. Nálunk a talajt, a vizesét és a szelek irányát szükséges kombinációba venni a hely kijelölésénél. A homok talaj gyorsan emésztí a szennyet; az agyagot ellenben hamar megfertőzti a szenny. A vágóhid vizét keleten elvezeti a Kondoros; míg nyugoton tapasztalás szerint ez nem reményelhető. A mi azt illeti, hogy a vágóhid mellett fehérryén és trágyagyár rendezhető be, az nem fogadható el érvel, miután nálunk egyik gyár sem fizetné ki magát; így fenn sem állhatnának.

Simonffy Imre polgármester az egyes felszólalásokra reflektált. Ő és a főmérnök többször tartottak helyszíni szemléte mindkét területen. Vágóhidakat is tantálmányoztak. Annak van értelme, hogy a fővárosban a vágóhid a marhavásártérrel van összekötve.

De nálunk, a hol a mézszáros nem a vásártérrel háttal közvetlenül vágóra a marhavásártérrel szembe van, hanem a vágóhid mellett legyen. — A régi vásártérrel mondott történetet ő anekdotának veszi. Azt meg nem szeretné, ha sokat hangoztatnánk, hogy nem bízunk a debreczeni szakértőkben. Ezzel szegénységű bizonyítványt állítanak magunkról. — Az igaz, hogy keletre sokba kerül a téglaszállítás. De akkor az is mondható, hogy a kaszárnyákat, ne a keleti oldalra építsük. — A vágóhidat akár hová építenék, utat oda is kell építeni, a régi vágóhid helyéhez is; de az még se lenne a vásártér szomszédságában. — A sertés hizalók pedig más helyre, a hol most vannak, át nem tehető s azok demarcatonalis vonalát a miniszter már megerősítette. — Azt meg nem hiszi, — a mit némelyek kívánnak, — hogy a sertés vágatásnak a vágóhidról kizárását, a miniszter megengedné. — Kívánja, hogy ne késleltessük még tovább a vágóhid építését.

Még hármán szólottak, röviden indokolva nézetüket: Kovács József és Vársári István a nyugoti oldal mellett, előbbi még a jogügyi és pénzügyi bizottság újra meghallgatását is sürgetvén, végül Horváth Mihály a keleti oldalt pártolta.

Gr. Dégenfeld József az értekezlet eredményeképp kijelentette, hogy a költséges kapacitással ugyan nem sikerült, de az eszmék kicserélteket. Így reményli, hogy a közgyűlés gyorsabban végezhet csak halasztó indítványokat ne tegyenek a biz. tag. urak.

Városi közgyűlés.

1891-dik évi január hó 29-ik napján Csütörtökön délelőtt 9 órakor, a város háza nagyszobájában rendezett közgyűlés tartatik.

A gyűlés tárgyai:

1. Polgármesteri jelentés.
2. Kereskedelmiügyi miniszteri leirat, melyszerint Ó Felsége a király, Steinacker Ödön budapesti lakosnak a Libéria köztársasági konzuli állás elfogadhatását megengedte.
3. Ugyanaz: melyszerint Ó Felsége Gróf Monts Antal budapesti német császári főkonsulnak kinevezési okmányát, a működhetési jog legfelsőbb záradékával ellátni méltóztatott.
4. Földmívelésügyi miniszteri leirat, a Debreczen — Vásáros-Naményi vezeték helyi érdekű vasut elmulasztási engedélyének kiadásáról.
5. Tanácsai előterjesztés Kovács Sándor tisztai főügyésznek a város peres ügyeiről 1890-dik év második feléről szóló kimutatására.
6. Ugyanaz: Beke Mihály árvászéki elnöknek, az árva ügyek 1890-dik év második felébeni állapotáról.
7. Ugyanaz: a választott bizottsági tagok 1891. évi névjegyzékével.
8. Ugyanaz: bérleti és haszonbéri szerződések meghosszabbítás tárgyában.
9. Ugyanaz: telek eldarabolás engedélyezéséről tárgyzó folyamodás felett.
10. Ugyanaz: A közgyűlési terem felszerelése iránt hozott közgyűlési határozat folytatásáról.
11. A közigazgatási bizottságba, Nádaszy Ferencz ur elhatározása folytán, egy tag választása.
12. A számonkérő székbe két tag választása.

13. Különböző szak bizottságok kiegészítése.

14. Tanácsai előterjesztés: A közbizottság elhelyezése kérdésében hozott határozat fenntartása, s a vonatkozósi terv és költségvetés elfogadása iránt.

15. Ugyanaz: A kolozsvári süketnéma intézet igazgatóságának, alapítvány tételéért beadott kérelmére.

16. Ugyanaz: A lövölde áthelyezése ügyében.

17. Ugyanaz: Fodor József tiszteletdíj-jának megállapítása tárgyában felelőrebeszére.

18. Ugyanaz: öv. Szűcs Mihályé özegegyi segély iránti kérelmére.

19. Ugyanaz: öv. Konthy Józsefné özegegyi segély iránti kérelmére.

20. Ugyanaz: Oláh András irnok nyugodijazás iránti kérelmére.

21. Ugyanaz: Boros László volt máti biztos végkielégítés iránti kérelmére.

22. Ugyanaz: Tasmádi István volt erdész segély iránti kérelmére.

23. Ugyanaz: a gazdasági és intéző bizottságban a Butsai telki tinó gulya és a 6-ik ezirramenes felosztását és a bika gulyának a sertés földre a 6-ik ezirra menes helyére leendő áthelyezését tárgyzó javaslatára.

24. Ugyanaz: A ló avató bizottság megválasztása iránti jelentés.

25. Polgárosítások.

26. Orvos tudori oklevél kihirdetése. Debreczen, 1891 Január 24.

Simonffy Imre

királyi tanácsos polgármester.

Napi hírek.

— Gróf Zichy Géza bübleuma ügyében szombaton délután szűkebb körű értekezlet tartott Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester elnöke alatt. A gyűlésen jelen volt gróf Dégenfeld József főispán ur is. Rövid eszmecsere után a programtervező bizottság tervezete elfogadottat, s kimondott, hogy február hó 8-ára a nagy rendező bizottság összehívassék, a mely alkalomból a kisebb bizottságok megalkakittanak s haladéktalanul megkezdik működésüket. Az ünnepelő nemes gróf egy Sesztina Lajos urhoz intézett levelében azon örömdetést birt tudatta, hogy a matinéén ő is zongorázni fog, s így egy számot betölt. — A hír általános örömet keltett a rendező bizottságban is, s bizonytalant az foglalkozni a nagy közönségben is.

— Nagy zerü alapítvány. Szakszó Rezső a mi népszerű kedvelt prépostunk nemes szívének és gondolkodásának ismét egy újabb fényes tanujelét adta. Mintán a róm. kath. gymnasium eddigi nyomasztó körülményeknél fogva nem tarthatott lépést a modern követelményekkel, Szakszó Rezső prépost ur pedig szíven viselőn városunk tanügyét 20,000 forintnyi alapítványt tett a debr. rom. kath. gymnasium javára, hogy így a gymnasium fejlődése, melyre városunkban oly égető szükség van, — biztosíthat legyen, s idővel nyoloz osztályúvá legyen fejleszthető.

— Személyi hír. Benedek Elek orsz. képviselő az „Ország-Világ” pompás illusztrált lap szerkesztője, a szebbnél szebb tündérmesék írója tegnap és ma városunkban időzött.

— Emléket Méliusz Páternek. A „Debreczeni Protestáns Lap” is hozzászól a lapunkban és egy másik helybeli lapban ajánlott Méliusz emléké ügyéhez. — Örömet fejezi ki a felett, hogy a világi lapok is foglalkoznak ilyen egyházi vonatkozások ügyekkel. A Prot. Lap emlékoszlop helyett inkább egy ajánl. válasson erkölcsi s történelmi tárgyú felolvasásokat rendező egyesületet, mert a hideg könl végre is többet ér az a szó, mely lelkesedést tud költeni s tette buzdítani. Ez ugymond — természetesen nem azt teszi, mintha mi nek városunknak valamely egyház történelmi szoborral való díszítése is élénken ne érdekelne.

— Egy jó indítvány. Öreg laptársunk a „Debr. Nagy. Értésítő” azzal az indítványval állott elő, hogy fogózzanak össze a helybeli pénzintézetek, — mindegyik adjon 100—100 forint s az így alkotott pályadíjra tüzzenek ki a kereskedelmi szakirodalom köréből pályázatokat! — Pénzintézeteink ezzel hasznos szolgálatot tennének a magyar irodalomnak.

— A város háza két emeletre vételével újabb foglalkoznak a tanács kebelében. Valószínűnek tartják, hogy a nagy építkezéseknél jelentékeny összeg lesz megtakarítható, a melyt a városházának második emelettel egyetemben szükséges kibővítésére szánnak. Így 3—4 év múlva a második emelet felépíthető lenne. Ezért — a mint halljuk — a csütörtöki közgyűlésen az fog indítványoztatni, hogy a közgyűlési teremnek berendezése vételessék le ezuttal napirendről. — Miután parlamenti berendezéssel terveznek új, a mostaninál jóval tágasabb közgyűlési termet.

— Ki lesz az új primás. Simor János utódjával Schlauch Lőrincz nagyváradai püspököt emlegetik a kit a lapok híre szerint ő

Felsége Bécsbe hívott s ezt hercegprimással kinevezetetésével hozták kapcsolatba. Ez esetben utódjával a váradai püspökségben Benedek besztercebányai, Horváth veszprémi és Bubicsskassai püspököket emelik. A váradiak az utóbbit szeretnék.

— A népszámlálással Nagyváradon is sok baj van. A felügyelők, akik most házról-házra járva ellenőrzik és felülvizsgálják a számláló ügyelők munkálatait, egyre panaszkodnak, hogy alig van lap, mely helyesen volna kitöltve, ezenkívül azt a hallatlan lelküsemertlenséget is kellett tapasztalniok, hogy némely ügyelők 2—3 házat is kihagyott a számlálás aól. Rádadásul azt a tudatára is jöttek, hogy Nagyváradon a házszámok kritikan alóli. (Éper mint minálunk) mert míg az egyik szám ezen az utcán található, addig a másikat a 3—4 utcában kell keresni. Várják is ilyen tapasztalatok után a váradiak, hogy a főmérnök javaslatba fogja hozni a házak újra számozását. Hasonlót mi is régóta várunk.

— Ügyforgalom a debr. kir. járásbírósnál 1890. évben Bérkezett 20665 darab polgári, 4559. bünvádi, 611. elnöki, 1277. kisebb polgári, elintéztetett mind. Sommás per volt 2837. örökösödési 160. folyó ügy 1911. vétség és kihágási ügy 929. Ebből elintéztet Dr. Gajzágó Béla kir. járásbíró és pedig polgárit 14682 sommás pert 1916. hagyatéki ügyet 98. folyó polgárit 1677. elnöki beadványt 611-et; Ferencz y Lajos kir. albiró elintéztet bünvádi ügyet 4550. vétség és kihágási ügyet 774. polgárit 8-at; Dr. Vass Antal kir. albiró elintéztet polgári ügyet 1965 Sommáspert 182. kisebb polgári pert 1135. kisebb polgári ügyet 33-at; Hegedűs István kir. albiró elintéztet polgári 4010. sommás pert 428-at.

— Debreczen város közt. bizottsága ma délután rendkívüli ülést tart. Tárgya lesz a féléves jelentés és az albizottságok megállapítása.

— Pál fordulója. Kritikus, időhatározó nap volt tegnap. Tegnap dőlt el — a régi mondás szerint — vajjon hosszú telünk lesz-e vagy rövid. A medve is odahagyja e napon barlangját, — persze még mindig a régi mondás szerint — amelyben a tél nagy részét átaludta. Kihuzza lomha testét a kemény agyból, megdörzsölí szeméit, aztán kilép a szabadba. Első dolga az égre nézni, aztán pedig a saját árnyékát keresi. Ha megtalálja, szép lassan visszavaszorog fekhelyére és ismét előre kezd az alvást. Ez azt jelenti, hogy a tél hosszú és kegyetlen lesz. Ha azonban a maczkó nem bírja felfedezni a saját árnyékát, akkor még a maradék álmat is kiénezeríti szeméből, vig dörögésbe kezd s aztán elégedett tempóval indul valami unni-valóra szert tenni. Ez pedig azt jelenti, hogy közel a tavasz, rövid idő alatt kizöldül minden bokor, lombot kap a fa és madarak lármája veri föl az egyhangú csendet, egy szóval rövid lesz a tél, hosszú a tavasz. Tegnap megláthatta árnyékát a medve; mert ugyancsak szép nyenesen süttöt a nap. Tehát még nyegen napig tart a tél.

— Az árvízvédelmi intézkedések. A folyók vízgyűjtő területein ezideig is felhalmozódott hótömegeknek esetleg rohamosan előállható olvadása fokozottabb mérvű árvédekezés szükségét idézhette elő, a földmívelésügyi m. kir. miniszter már most elrendelte mindazon előintézkedések toganatosítását, melyek az esetleges árvédekezés sikerének biztosítására hivatnak. Debreczen város 50,000 hold földdel lévén érdekelve egy vizszabályozó társulatnál, s kötelezve lévén tekintélyes munkaerő kiállítására, közülük ezen, Debreczen város polgármesteréhez is megküldött rendeletek több intézkedéseit. A magán és községi gátak kellő védelemben részesítendő, s az árvédekezés céljaira felhasználandó munkaerő és közterő a kellő időre kirendelendő. A miniszter utasította továbbá az armentesítő és vizszabályozó társulatokat, hogy az árvédekezésre teljes készenlétebe helyezkedjenek, s hogy mindazt, mi e részben ezideig még nem teljesített volt, haladéktalanul toganatosítsák. A vízépítészeti kerületi felügyelők és az egyes armentesítő s vizszabályozó társulatokhoz kirendelt miniszteri megbízottak a felügyelők alatt álló társulatok védelmeit február hó folyamán tartoznak beutazni, a tapasztalandó hiányokra a társulat figyelmét felhívni. Kellő intézkedések vétetnek arra nézve is, hogy a vizszabályozó és armentesítő társulatok a helyi hatóságok részéről megfelelő támogatásban részesíttessenek.

— 60.000. Debreczen népessége a katonasággal együtt előreláthatólag nagyon megközelíti a 60000-et; miután egy újabb össze-számitás nehány lélek híján 58000 leket mutat ki, míg a multkor össze-számitás eredménye 57463 volt. Az ideiglenesen távollevők nincsenek beszámítva. Ha az összeírás még pontosabban történik Debreczen népessége meghaladja a 60,000-et. Azonban bizonyos, hogy egy-két-száz ember kimaradt az összeírásból.

— A jogász és tisztviselőikr tegnap délelőtt tartotta meg évi rendes közgyűlését saját kényelmes helyiségében. A gyűlést Lengyel Imre elnök vezette. Az évi jelentés a kör örvendtes fejlődését tárja elő. — A tagok szépen szaporodtak s a kör ez időszerint 160 rendes és 2 kültagot számít: Rendes ülések ugyan tárgyi hiányában nem tartattak, de a 9 választmányi ülés több, a kör fejlődésére fontos intézkedést tett. — Így a volt jogász kortól át vett 196 müvet (345 kötettel) megvettette a kör könyvtárának alapját, mely időközben 92 szépirodalmi

müvel (224) tár folyto körrel lak kamara engedte; asztalokká ad a tisztv kül, hogy nek. A tag tisztává gyarapított letéve; a t A berétel kiadás 160 tele 169 fr. jáu ki is a számvizsgáltak és után H a buzgó m szavaztak. 1726 fr. 3 kiadásal, nyal elfog volt kütüz tása, oly életfogytig azonban b re irásban erre határ jelen, a m tatott. V a Régiék azon kive titkár elfo volt hajlé Elnök Le Sándor, ti táros H János, ké manyi tag rik, dr. K Ottokár, K Kálmán, Számvizg mán és G

— A szükséges kérvényez tartotta S sét. Elnök eredményé mán és D döttség ti és iparvál szép bizta czeni rész hatva azo sorban a hathatós

Az egyes és eddig alapítvány irt. Kardó 1000 frt. Autal 400 Vecsey Z eszközlése álló bizot kereskedő végett fel gyűlés K fontos hat nagy rész góssággal tennék tóni kife kimondott pítványok ki, hogy lat tagjai történt to szelebb azon kült nának föl piacozzal vannak.

A z a s Szot termeiben mulatságo A r nök, Szil György, s mer Frig rét fírad emlekték.

A r mulatságtája is K feld J nunk is.

Tud következt Assz Károlyné Ferenczn Baranyi zsi Sándó hályné, F Gombos I sányi M Józsefné, Jellige M Andrásné Bántinné, zsefné, K Köbüs M

